

Aanvullend vleermuisonderzoek deelgebied Het Meuke te Haaksbergen

Onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten in het kader van de Flora- en faunawet

Datum: 20-06-2012
Auteur: A. Tuitert
Opdrachtgever: Domijn
Rapportnummer: AT/2012/20.06
Versie: Definitief

Paraaf:

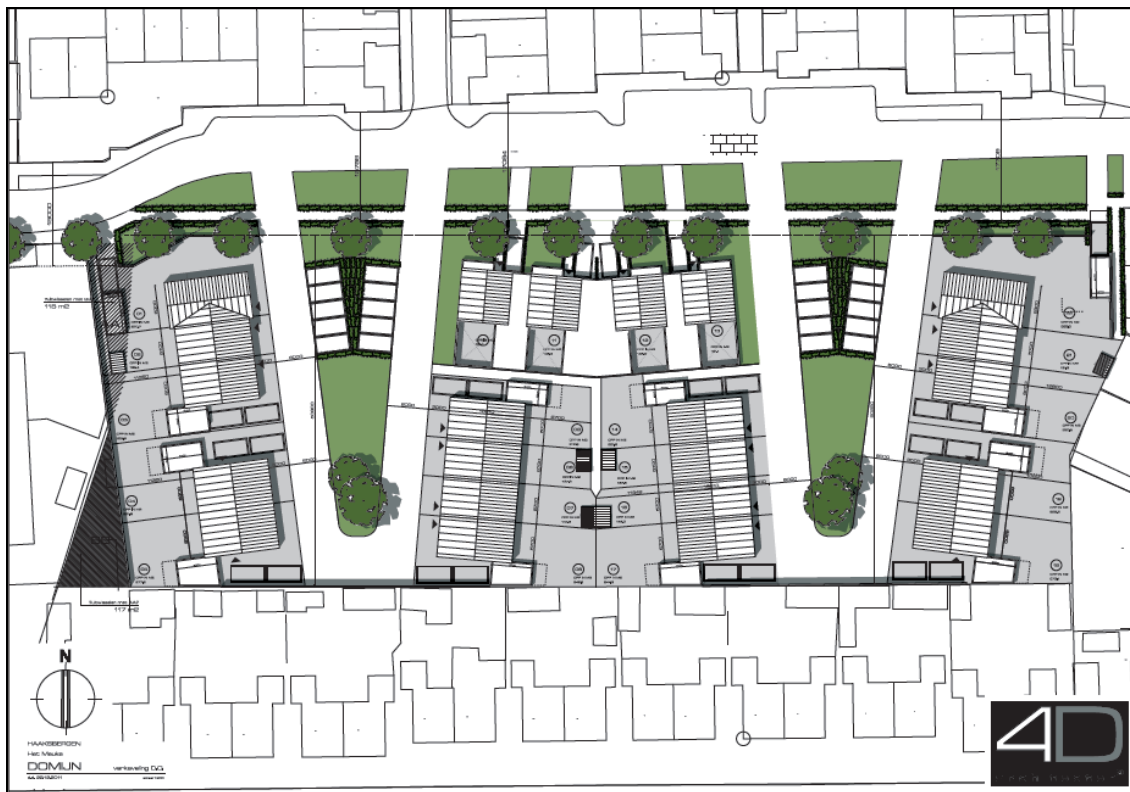
Handwritten signature in blue ink.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Voor het deelgebied Het Meuke in Haaksbergen bestaan herontwikkelingsplannen. Enkele bestaande woningen worden gesloopt en vervangen door nieuwbouw. Dit is een ruimtelijke ingreep die effecten zou kunnen hebben op beschermde flora en fauna. Derhalve dient de ingreep getoetst te worden aan de bepalingen van de wet- en regelgeving voor natuur. Domijn heeft onderzoeksbureau Tuitert Natuuronderzoek gevraagd een verkennend onderzoek uit te voeren naar de (mogelijke) functies van het terrein voor vleermuizen, broedvogels, steenmarter en planten. Dit rapport bevat de uitkomsten van dit aanvullend veldonderzoek.

Figuur 1: Inrichtingsschets plangebied.

1.2 Doelstelling

De doelstelling van dit onderzoek is om duidelijkheid te verkrijgen over de vraag of door de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet worden overtreden ten aanzien van vleermuizen en/of andere beschermde soorten. Indien sprake is van een overtreding van de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet, dan is voor de ingreep een ontheffing vereist op grond van artikel 75 Flora- en faunawet. Indien geen sprake is van overtreding van de verbodsbepalingen, dan kunnen de werkzaamheden worden uitgevoerd zonder ontheffing (al dan niet via een positieve afwijzing).

De twee vragen die tijdens dit veldonderzoek centraal staan zijn:

1. Zijn er binnen het plangebied vaste rust- of verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig?
2. Wordt er door vleermuizen gebruik gemaakt van het plangebied als foerageergebied of als vliegroute?

Naast vleermuizen is tevens gekeken naar aanwezigheid van broedvogels, planten en steenmarter. Aanwezigheid van andere beschermde soorten/soortgroepen is op basis van eerder natuuronderzoek uitgesloten.

1.3 Werkwijze

Het veldonderzoek is uitgevoerd door een deskundig ecooloog met ruime ervaring op het gebied van vleermuisonderzoek. Tijdens twee veldbezoeken op 16 mei (avond) en 9 juni (ochtend) 2012 is met behulp van een batdetector (Pettersson D240x) – een apparaat dat de ultrasone geluiden die vleermuizen uitstoten omzet naar voor mensen hoorbare tonen – gekeken naar de aanwezigheid van vleermuizen in en rond het plangebied. Tijdens de veldbezoeken is gezocht naar verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen.

Voorafgaand en aansluitend aan de veldbezoeken voor vleermuizen is gekeken naar de mogelijke aanwezigheid van broedvogels, steenmarter en planten. Dit is gebeurd aan de hand van visuele inspecties van gebouwen, waarbij is gelet op aanwezigheid van (sporen van) beschermde soorten.

2 Wettelijk kader

De Flora- en faunawet biedt de juridische basis voor de bescherming van vleermuissoorten in ons land. Alle in Nederland in het wild voorkomende vleermuissoorten zijn wettelijk beschermd op grond van de Flora- en faunawet, en vallen onder het zwaarste beschermingsregime (strikt beschermde soort, tabel 3 AMvB). Dit betekent dat vleermuizen bijvoorbeeld niet mogen worden gedood of verwond en niet opzettelijk mogen worden verontrust. Ook hun vaste rust- en verblijfplaatsen zijn wettelijk beschermd, en mogen niet worden verstoord, aangetast of vernietigd. Deze verbodsbepalingen zijn terug te vinden in de artikelen 9, 10 en 11 van de Flora- en faunawet.

Indien bij een ruimtelijke ingreep toch een van de verbodsbepalingen ten aanzien van vleermuizen wordt overtreden, dan is daarvoor een ontheffing noodzakelijk op grond van artikel 75 Flora- en faunawet. De minister van EL&I bepaalt of de ontheffing al dan niet wordt verleend.

Artikel 11 van de Flora- en faunawet bevat de bepaling die het verstoren, aantasten of vernietigen van een vaste rust- of verblijfplaats van vleermuizen verbiedt. Onder het begrip 'vaste rust- of verblijfplaats' worden volgens EL&I ten aanzien van vleermuizen de volgende elementen verstaan:

- overwinteringsplaats;
- voortplantingsplaats (kraamkolonie);
- vaste zomer- of tussenverblijfplaats;
- paarplaats;
- belangrijke, functionele vliegrouwe;
- belangrijk, functioneel foerageergebied.

Deze vaste rust- of verblijfplaatsen zijn jaarrond beschermd, dus ook in de periode(n) van het jaar dat vleermuizen er geen gebruik van maken. Voorwaarde is wel dat de plaatsen met enige regelmaat door de vleermuizen worden gebruikt. Een plaats die eenmalig door een vleermuis wordt gebruikt wordt – nadat het dier vertrokken is – niet meer gezien als vaste rust- of verblijfplaats.

Op 31-08-2009 heeft Dienst Regelingen van het ministerie van EL&I een 'Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen' opgesteld. Op grond van deze aangepaste beoordeling hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden wanneer overtreding van de Flora- en faunawet voorkomen kan worden door het treffen van mitigerende maatregelen. Het gaat dan om het behoud van de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort. Het betreft hier de functies van het leefgebied die ervoor zorgen dat de soort succesvol kan rusten of voortplanten, bijvoorbeeld migratieroutes en foerageergebied. Als deze veilig gesteld worden door vooraf mitigerende maatregelen te treffen, is geen ontheffing van de Flora- en faunawet noodzakelijk.

3 Resultaten

3.1 Onderzoeksresultaten vleermuizen

3.1.1 *Vaste rust- en verblijfplaatsen*

Tijdens het onderzoek is een zomerverblijfplaats van een solitair mannetje van de gewone dwergvleermuis vastgesteld onder de dakrand van Het Meuke nummer 33. Er zijn geen kraamkolonies (groep vrouwtjes met jongen) aangetroffen. Door de sloop van het gebouw wordt de vaste rust- en verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis aangetast. Met behulp van mitigerende maatregelen kan voorkomen worden dat de functionaliteit van het gebied als verblijfplaats voor een exemplaar van de gewone dwergvleermuis wordt aangetast.

3.1.2 *Foerageergebieden*

Tijdens de veldbezoeken werden in de tuinen van de woningen aan Het Meuke enkele foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen en eenmaal een foeragerende laatvlieger. Er werd met name gefoerageerd rond de bomen langs de doorgaande weg. Het betreft slechts een marginaal deel van het totale aanbod aan potentieel foerageergebied van vleermuizen in de directe omgeving. Bovendien zal in de nieuwe situatie ook weer door vleermuizen gefoerageerd kunnen worden in de tuinen van de nieuwe woningen. De functionele leefomgeving van de vleermuizen wordt niet wezenlijk aangetast, waardoor geen sprake is van het overtreden van artikel 11 Ffwet.

3.1.3 *Vliegroutes*

Er zijn tijdens het onderzoek geen vliegroutes van vleermuizen waargenomen in het plangebied. Ten aanzien van vliegroutes van vleermuizen is derhalve geen sprake is van het overtreden van artikel 11 Ffwet.

3.2 Onderzoeksresultaten overige soortgroepen

3.2.1 *Steenmarter*

In Haaksbergen komt de beschermde steenmarter op verschillende plaatsen voor (waarneming.nl). Steenmarters hebben hun verblijfplaats veelal in bebouwing in een groene omgeving. Uit het veldonderzoek is gebleken dat de te slopen woningen geen mogelijkheden voor steenmarters bevatten. Wel vormen enkele schuurtjes met houten zolderruimtes in de tuinen van de woningen potentiële verblijfplaatsen voor steenmarters. Deze schuurtjes zijn gecontroleerd op aanwezigheid van (sporen van) steenmarters. Er zijn geen (sporen van) steenmarters aangetroffen in de schuurtjes achter de woningen.

3.2.2 *Broedvogels*

Tijdens het veldonderzoek zijn op diverse plaatsen in de dakgoten van de woningen huismussen aangetroffen. De huismussen broeden naar verwachting onder de dakpannen van de woningen. Naar schatting zijn 5-6 paartjes huismussen in het plangebied aanwezig. Nestplaatsen van huismussen zijn jaarrond beschermd. Met behulp van mitigerende maatregelen (hoofdstuk 4) kan voorkomen worden dat de functionele leefomgeving van de huismus wordt aangetast.

Tijdens het veldonderzoek zijn geen nestplaatsen van andere jaarrond beschermd broedvogelsoorten als huiszwaluw en gierzwaluw aangetroffen.

3.2.3 *Planten*

In het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten aanwezig. Het plangebied betreft een aantal woningen in het stedelijk gebied van Haaksbergen. Specifiek biotoop voor beschermde soorten planten is ook niet aanwezig in het plangebied. Aangezien er woningen gesloopt worden, is speciale aandacht besteed aan het voorkomen van beschermde soorten muurvarens. Deze zijn tijdens het veldonderzoek niet aangetroffen.

4 Mitigerende matregelen

4.1 Vleermuizen

4.1.1 *Werken buiten de kwetsbare periode(s)*

In verband met de overwinteringsperiode van de gewone dwergvleermuis dient de (start van de) sloop plaats te vinden buiten de periode begin november tot begin april. Sloopwerkzaamheden dienen derhalve voor begin november te zijn afgerond of na half april te worden opgestart om overwinterende vleermuizen te ontzien. Omdat geen kraamkolonies zijn aangetroffen, kan wel in de zomerperiode worden gewerkt (mits er geen broedvogels aanwezig zijn).

4.1.2 *Zorgvuldig werken*

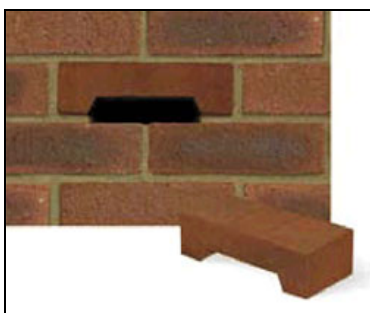
Voor aanvang van de sloop dienen in de omgeving van het terrein 4 vleermuiskasten opgehangen te worden die kunnen dienen als tijdelijke verblijfplaats. De plaats van deze kasten wordt bepaald door een vleermuisdeskundige.

Nadat de vleermuiskasten zijn opgehangen, wordt voorafgaand aan de sloop het gebouw ongeschikt gemaakt voor vleermuizen. Dit gebeurt door voorafgaand aan de sloop de dakpannen langs de dakranden te verwijderen en op diverse plaatsen tochtgaten in de spouw te maken waardoor wind en regen het gebouw ongeschikt maakt als verblijfplaats voor vleermuizen.

Enkele dagen nadat het gebouw ongeschikt gemaakt is voor vleermuizen stelt een vleermuisdeskundige door middel van een veldbezoek vast of de gewone dwergvleermuis inderdaad vertrokken is. Is dat het geval, dan kan worden begonnen met de sloop. Is dat niet het geval, dan moeten extra maatregelen worden genomen om het gebouw ongeschikt te maken voor vleermuizen.

4.1.3 *Aanbrengen vervangende nestruimte*

In de nieuw te bouwen gebouwen worden open stootvoegen aangebracht in de bovenste helft van de spouwmuren die toegang geven tot de spouwmuur van de woningen. Ook kunnen speciale vleermuisstenen worden ingemetseld in de buitenmuur (zie figuur 4.1). Een en ander dient af gestemd te worden met een vleermuisdeskundige.

Figuur 4.1: Voorbeeld in te metselen vleermuissteen.

4.2 Huismus

4.2.1 *Werken buiten de kwetsbare periode(s)*

In verband met het broedseizoen van de huismus dient de (start van de) sloop plaats te vinden buiten de periode half maart tot half juli. Sloopwerkzaamheden dienen derhalve voor half maart te zijn afgerond of na half juli, wanneer huismussen zijn uitgebroed, te worden opgestart om broedende huismussen te ontzien.

4.2.2 *Aanbrengen vervangende nestruimte*

Als mitigatie voor de huismus dienen minimaal 6 zogeheten Vogelvides aangebracht te worden onder de dakpannen van de nieuw te bouwen woningen. De Vogelvide biedt huismussen een veilige nestplek onder dakpannen. Het product kan worden aangebracht bij de onderste rij pannen op het dak, ter hoogte van de dakvoet. Simpel gezegd is het een prefab nestkast die

over de gehele breedte van het dak kan worden aangebracht. De Vogelvide voldoet aan de eisen zoals gesteld in het Bouwbesluit.

De Vogelvide kent een aantal geïntegreerde functies zoals:

- past onder vrijwel alle soorten pannen en alle soorten pannendaken;
- waarborgt een goede ventilatie van het dak;
- voorkomt dat vogels verder onder de pannen kruipen, zodat vervuiling wordt tegengegaan;
- duurzaam en eenvoudig, zowel in de professionele bouwwereld als door particulieren toe te passen.

Figuur 4.2: Foto Vogelvide.

5 Conclusies

- In het plangebied is een vaste rust- en verblijfplaats aanwezig van een solitair exemplaar van de gewone dwergvleermuis. Zonder mitigerende maatregelen leidt de sloop van de woningen tot een overtreding van de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet. Om dit te voorkomen worden de volgende mitigerende maatregelen getroffen:
 - de sloop vindt plaats buiten de overwinteringsperiode van de gewone dwergvleermuis;
 - voorafgaand aan de sloop worden minimaal 4 vleermuiskasten opgehangen in de directe omgeving van het plangebied. In de nieuwe woningen worden in overleg met een vleermuisdeskundige nieuwe mogelijkheden gecreëerd voor vleermuizen;
 - voorafgaand aan de sloop worden de gebouwen ongeschikt gemaakt als verblijfplaats van vleermuizen. Wanneer door een vleermuisdeskundige is vastgesteld dat de vleermuis vertrokken is, kan worden gestart met de sloop van de woningen.
- In het plangebied broeden naar schatting 5-6 paartjes huismussen. Zonder mitigerende maatregelen leidt de sloop van de woningen tot een overtreding van de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet. Om dit te voorkomen worden de volgende mitigerende maatregelen getroffen:
 - de sloop vindt plaats buiten het broedseizoen van de huismus;
 - in de nieuwe woningen worden minimaal 6 Vogelvides geplaatst.
- Overige beschermde soorten als gierzwaluw, huiszwaluw, steenmarter en muurplanten zijn tijdens het veldonderzoek niet aangetroffen. Van een overtreding van de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet ten aanzien van deze soorten is derhalve geen sprake.